

Synopsis Anton de Komlezing 2014

Door Beatrice de Graaf

De vlam van het verzet. Nederlandse strijders in het buitenland, vroeger en nu – wat doen we eraan?

Er vechten anno nu inmiddels meer dan honderd Nederlandse jongeren in Syrië, aan de kant van de rebellen. “Foreign fighters”, “uitreizende jihadisten”, worden ze genoemd. Zelf zien ze zich als martelaren, rebellen, die zo hun solidariteit met de onderdrukte “ummah” beleiden, de gemeenschap van islamitische geloofsgenoten.

In de loop van de geschiedenis hebben Nederlandse strijders zich vaker op eigen gelegenheid in buitenlandse oorlogen en gewapende conflicten gemengd. Of het nu om de Zeeaven ging, de Spanjestrijders, of de jongens die zich aanmelden bij het vreemdelingenlegioen, het blijft een fascinerend fenomeen. Ook hebben Nederlandse burgers zich in enkele gevallen aangesloten bij buitenlandse terroristische organisaties, bij de FARC, in de jaren zeventig bij de Rote Armee Fraktion, en zo zijn er nog meer voorbeelden te vinden.

Waarom kozen en kiezen Nederlandse burgers voor oorlog en geweld, voor de hitte van het front en de adrenaline van het opgejaagd zijn? Die vraag is niet eenvoudig te beantwoorden, er zijn niet of nauwelijks algemene “grondoorzaken” aan te wijzen.

In deze lezing zullen we twee dingen doen. Allereerst bekijken we aan de hand van voorbeelden uit heden en verleden verschillende verklaringen en argumenten hiervoor. Zijn het psychologische motieven, sociologische groepsprocessen, algemene culturele of religieuze tendenzen? In hoeverre spelen factoren als armoede, modernisering en gevoelens van uitsluiting een rol? Ten tweede koppelen we daaraan mogelijke manieren om de trend van “foreign fighters” te keren. De diagnose van het fenomeen bepaalt immers de prognose en de toe te passen behandeling. Wat deed de overheid vroeger aan dit soort exportjihadi's? En hoe zien de opsporingsmethodes en het beleid van de overheid er anno nu uit? Hoever strekt de verantwoordelijkheid van de overheid, hoe ver mag of moet die gaan in bescherming van die jongeren en in bescherming van de maatschappij?

Copyright Beatrice de Graaf, 2014.